

Előfizetési feltételek:
Fizetendő Debreczenben.
Egész évre . . . . . 2 frt.
Fél évre . . . . . 1 „
Községeknek . . . . . 62 kr.

Egyes szám ára 4 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:
Gróf Degenfeld-tér 3. sz. házban.
Vilmos sör-származékos szomszédságában.)
Kéziratok vissza nem adtnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Felelős szerkesztő: NYIRI GÉZA.

Hirdetési díjak:
Négy-hasábos petit sorért 8 kr;
többszörinél 6 kr.
Nagyobb és többszöri hirdetéseknek igen kedvező engedmények tételnek.
Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr.
„Nyilváltatás”-ben megjelenő közlemény minden petit sora 15 kr.
Hirdetések és előfizetések helyben akadémiai hivatalnál, Csáthy Ferencz, Telegi K. Lajos, Budapest: Goldberger A. V., Altalanos Tudósító VII., Erzsébet-körút 14., Blockner J., Eckstein Bern., Haasenstein és Vogler, Bécsben, Prágában A. Oppel, Schaleck H. és Párisban, Hamburgban s Majnai-Frankfurtban: G. L. Daube és Mosse Rudolf hirdetési intézetében fogadtatnak el.

1798—1898.

Debreczen, 1898. nov. 26.

100 év!

A mai nappal a debreczeni színészet egy századának utolsó napja hanyatlott le és egy század lett a történelemé.

A mai napon, a midőn e század homok órájának utolsó fővenyszeme is legördül, lelki szemeink előtt megjelennek az elmúlt száz év emlékei s ködfátyol-kép alakjában ismét megújulnak ama képek, melyeknek látása által az előnkbe varázolt események hatása alatt mosoly jelenik meg ajkainkon és ez, az öröm édes mámorában ringat... s könyeket csal szemünkbe...

Ujabb képek jelennek meg, melyek a nemzeti élet felébredését varázsolják elének... Megjelenik a Magyar nemzet Génusza s az általa homlokon csókolott költők seregének kobza édes anyanyelvünk dallamos hangján zengi multunk dicső eseményeit... E látomány felemel s duzzadó keblünkben dobogó szívünk mámorára le nem írható.

De a gyönyört nem sokáig élvezhetjük, az utána jövő képek démonai ádáz küzdelem után az ébredő nemzetet a megsemmisülés örvényének szélére hajtják, megdöbentő kacaj közepette tombolnak a tetszhalott vonagló teteme felett. E sötét kép melyen itt bitó, golyó és vérfolt is látható — lesújt és kétségbe ejt.

De im megjelenik a nemző, felzendül harsonája s a tetszhalott dermesztő álmából új életre kél s a magyar nemzeti szellem hamu alá rejtett parázsai lánggra lobbannak s a lángész újra dalt teremt, melyek búbajos hangja minden honfit tette lelkesít. A költők gondolatai kiszabadulnak a reájok vert bilincsek közül s roha-

mos egymásutánban teremtik irodalmi termékeink drága kincseit. A művész, ki addig hazájában is idegen vala, újra otthonra lelt s fennhangon hirdeti — a magyar nemzet „megbűnhődte már a multat s jövendőt” — ime újra él. S a mit a költő ihletett perczében egykor megjósola: „még jőni fog, még jőni kell: egy jobb kor” — ime beteljesült, mert a lehanyatló század utolsó évtizedeiben szabad lett a magyar és ura lett annak a földnek, melyet ezer éven át kellett vérevel öntöznie, hogy kihajtsan belőle az egyenlőség, testvériség és szabadság terebélyes fája.

S midőn e képen gyönyörködve, elmerengünk beszédes részletein, kisebb-nagyobb csoportok jelennek meg azon. Rongyokba burkolt alakok sietnek rajta tova, mintha üldöznék valaki, vagy valami őket. Kiaszott arcaikról az éhség ijesztő képe ri le, egyedül csak szemeik tüze lángol, mely azon érzelmektől nyeri fényét, ami kebleiket heviti, pihenni nem hagyja s folytonos vándorlásra készíti.

És e kis csoportok alakjai letűnt századunk eseményekben gazdag képeinek mindenikén ott vannak és e csoportok kimagasló alakjai közül nem egy tette nevét halhatatlanná s nem egynek nevét véste fel Clio e század történetének lapjaira arany betűkkel.

A rozoga szekér kátyuba rekedt kerekeit toló névtelen ifjak és nők gyakran fényes névvel dicsekedő családok sarjai valának, akik eldobva maguktól fényt vagyont és anyagi jólétet s beállottak a még akkor nagyon is mostoha gazda — a magyar kultúra szolgálatába. Jutalmuk a darabka szárazkenyérén kívül, a mit igen gyakran a szemeikből lepergő könyv tevé sósá — a dicsőség volt, amit zajos tapsokban s egy-egy mezei virágokból font koszorúban fizettek nekik.

A magyar Muzsa, a magyar nemzeti Génusz e vándor apostolai a magyar színészek valának.

A midőn volt idő, hogy hivatalosan el lett tiltva a magyar szó, e kis vándor csapatok lelkes fiai és leányai hirdetőivé lettek annak, ugy a kunyhók, mint a paloták között. A midőn fajunk és ősi szokásaink ellen irtó háború folyt,

e kis vándor csapatok tagjai őrizték s ápolták féltve azokat számunkra. Ha egyik községben, vagy városban szétszórta őket, a másikban újra, meg újra tömörültek, lelkesedésüknek szent hevével küzdöttek te érte — Magyar Kultúra.

Ha csapásra csapás jött e nemzetre ti voltatok vigasztalói, ti erősítettétek a hitet, ti őriztétek meg édes anyanyelvünket, tudva azt, — nyelvében él a nemzet. Ha olykor-olykor öröm ütött közöttünk tanyát, ti voltatok azok, kik edesebbé tettétek azt — ti vándor magyar színészek.

S ma, a midőn Debreczen városa ünnepeket ünnepel, emlékeire, hogy száz éve már, miszerint falai között a Magyar Muzsa Thália kicsiny sátrában megszállt, tiétek az érdem vándor művészek, a kik esőben, fagyban, égető melegben, a mindennapiért küzdve száz év előtt is hazaszeretettől lángoló lelkesedéssel apostolaivá esküdtek a Magyar Muzsának.

S ma, a midőn nem kénytelen a Magyar Muzsa házagolni, hanem diszes csarnokokban teljesíti fontos kultur missióját, ma is tiétek az érdem magyar szín-művészek, mert ti varázsoljátok elének a multat s ti ostromoztatok a jelen ferde kinövéseit.

Az új század hajnala, mely az elmúlt század alkonyán kél, meg fog érteni titeket s a mit a multban a mostoha viszonyok miatt mulasztavetek együtt fogja felépíteni azt — a magyar szín-művészetet.

V—a Gy—gy.

Az iparfejlesztés érdekében.

Debreczen, 1898. nov. 25.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter hazai iparunk fejlesztése érdekében kerületi iparfelügyelőségeket létesített és azoknak székhelyét a kerületek központján levő és ipari tekintetekben gócpontot képező városokban jelölte meg.

E rendeletének végrehajtására azon fontos körülmény indította a nevezett minisztert, hogy az ipar- és kereskedelmi kamarák működését az új intézmény által támogatva, a kettő együtt intenzívebb akciózt fejtsen jövőre ki, ugy e kis-, mint a nagyipar-, különösen pedig a gyári-ipar érdekében.

A 80-as évek végén az akkor létesített iparfelügyelőségek további intézkedésig bevonattak a miniszteriumba, ahol annak egyik alosztályát képezve a fővárosból végezték iparügyünk adminisztrációs ügyeit s közvetlenül csak akkor és abban az esetben érintkeztek, ha valamely vidéken, a társadalom által megindított iparügyi mozgalom sür-gősen megkívánta.

Ez a központi adminisztráció nem vált be, nem, mert iparunk — fájdalom, még ma is — igen sok helyen a kezdet kezdetén áll, vagy teng s talán nem mondunk valótlan, ha azt is kimondjuk, hogy vannak helyek, ahol már a megsemmisülés stádiumában van.

Iparügyünk és a munkás viszony rendezése mulhatatlanul megkövetelte, hogy a központosított iparfelügyelet megszüntetessék s helyébe egyelőre a kerületi, később pedig a megyei iparfelügyelet állíttassék fel.

Br. Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter és szak-közegeinek érdeme az, hogy a kerületi iparfelügyelet életbelépett s ez által iparügyünk s maguknak az iparosoknak érdeke gyorsabb és közvetlenebb benyomások hatása alatt szerzett tapasztalatok után fognak fejleszteni.

Debreczen sz. kir. város is abban a szerencsében részesült, hogy a kerületi iparfelügyelet székhelyül jelöltetett ki és R é t y M e n o t t i kir. iparfelügyelő már f. évi november hó 1-én nemcsak elfoglalta hivatalos állását, hanem mindjárt meg is kezdte azt.

A midőn ezen új állami és fontos missiót teljesítő hivatal megemlitem, kötelességemnek tartom az iparosaink figyelmét felhívni ama tendőkre, melyek az iparfelügyelői intézmény hatáskörét képezik.

Az iparfelügyelőségek jog- és hatáskörét az 1893. évi XXVIII. t. cz. §-ai határozzák meg és pedig a következőkben:

Az iparfelügyelők kötelesek: a kerületükben levő gyárakat és ipartelepeket (műhelyek) nemcsak megvizsgálni, hanem azokat nyilván is tartani.

Az ipari alkalmazottak helyzetéről tudomást szerezni, a munkaadó és munkás közötti viszonyt nyilván tartani.

Az iparfejlesztésre irányuló minden mozgalmat figyelemmel kísérni.

Az ipartanműhelyek, alsófoku iparostanonciskolák működését megvizsgálni, ellenőrizni.

Az ipari vállalatoknak adott államsegélyek hováfordítását ellenőrizni.

Az iparhatóságok és kereskedelmi kamarákkal karöltve a felmerülő bérdiszcrepanciákban mutatkozó különbségeket békés uton kiegyenlíteni.

TÁRCZA.

Hajdan — és most.

— Képek a magyar színészet multjából. —

Vidám társaság ült együtt. A kiűrtett boros palaczkok számát tekintve, már jó ideje lehet annak, hogy a társaság tagjai együtt lehetnek s fogyasztják nem az Engel-féle, hanem a jó „martinkai” nek-tárt, mely hogy szőlőből való hasítatlan nedű, bizonyítja a hangulat s tanúsítja a tele levő palaczkokban uszkáló erjedt szőlő és szőlőmag. (Azt mondják erre, hogy a pinczér ejtegeti bele azokat a — mellény zsebből. — A szedő.)

A vidám fiúk társasága nem volt hangos, sőt a midőn a szobába léptünk mindannyiuk arcán bizonyos borongós érzelmek hatása ült, a mit oda a hallottak rajzoltak.

Nem zavartuk meg őket, hanem a szomszédos asztalnál helyet foglalva figyeltünk, mi történik?

Bizony gyerekek — szóllalt meg egy már az élet delén túl levő férfi, aki notabene színész — nem ugy van most mint volt régen, a mikor vándor-bottal kezünkben róttuk a hazát. Ma itt, holnap ott ültőtük fel sátrunkat s türes gyomorról adtuk nagy lelkesedés közepette a magyar darabokat. Lelekesedünk üres gyomorral, mert össze kellett kuporgatnunk a mindennapit s tovább kellett szolgálnunk, illetve tologatnunk a magyar Muzsa rozoga szekert.

Bizony gyerekek, nem ugy van most, mint volt régen.

Hajdan, nem is olyan régen, mert jó magam is benne voltam a truppanban, gyalog sétáltunk át egy városból a másikba. Egy vagy két rozoga szekér vitte összes málháinkat, a mit hitelezőink le-

nem foglaltak s mi a nyikorgó szekerek után haladva tanultuk szerepeinket — és építetők légvárainkat, melynek summája az vala: ki lesz vajjon a máczénás, aki megvendégeli kiéhezett truppunktat. Primadonnáink, hősnőink, naiváink, subretjeink (értsétek gyerekek egyes számban, vagy ugy, hogy egy volt mindenik) szintén velünk gyalogoltak, mert bizony nem kísérte őket a dendik serege, hanem egy kórista cipelte utána összes garderoptját, mely fáragságos munkáért a fizetés rendesen mosoly volt ami bár nem vala felválttható, de mégis olyan édes volt.

Volt idő, a midőn kis csapatunk ellenség között haladva el, egy Muki — nevezzük Mukinak — nevű komikosunk, aki nagyon félt a muszkától, egy kozák csapat kezébe került. Kétségbeesett helyzetben letagadta, hogy vándorszínész és szabónak adta ki magát. Ő, aki soha tüt nem fogott a kezébe egy egész napon át foltozgatva azokak urak köpenyeit, míg a magán juh-jukat ért. Hja! gyerekek meg kellett, hogy mentse életét, mert ő volt abban az időben az első magyar szín-művész.

M. ....-ben ütöttük fel tanyánkat. Istenben boldogult nóm épen abban az állapotban volt, hogy egy új honpolgárnak adjon életet. A színháznál laktam egy másodemeleti padlásszobában. Karácsony előtti uapon figyelmeztettek, hogy gondoskodjam fáról, mert a kis vendég megfagy abban a szobában, melyben hetek óta lelkesedésem szent hevével fűtöttem. Egész nap töprengtem és szorongattam a direktort a fára való pénzért. Nem kaptam. Szegény feleségem mutatkozni kezdtek a betegség tünetei. Mit tevé legyek. Ismét elindultam máczénást keresni. Lehorgasztott fővel haladtam le a lépcsőn s a mint foyer-be értem, egy kis papír csomag akadt a lábam alá. Lehajoltam és az esthomályban motosz-

kálva kezeim közé került a kis csomag. S mi volt benne? Nyolcz forint ezüst pénzben. Önkénytelenül lehajoltam s megcsókoltam a foyer hideg követ s szaladtam fát venni. Akkor éjszaka született a fiunk.

Egyik vidéki nagyobb városban, mely a megye székhelye is volt, előadásra készültünk és pedig Katona J. Bánk bánja került műsorra. Kellékesünk felrótta az egész várost s kapott is több diszmagyar ruhát, de Bánk bánnak valót nem. Magam voltam, illetve lettem volna Bánk, de hiányzott a diszruha, a diszkard, meg a kócsagtollas kalpag.

Megtudtam, hogy az alispánnak gyönyörű diszmagyar ruhája van, bár ismertük hírét, hogy minden jó magyarságra mellett a durvaságig nyers modoru, elhatároztam, hogy hozzá megyek és elkérem a ruhát. Ugy is lett.

Kopogtatok nagy félénken hivatala ajtaján. Semmi hang... Ismét. Erre ilyen forma mordulást hallok:

No.
Benyitok s köszöntöm.
Mi kell?
.... Semmi.
Akkor miért jött?
Jelenteni a tekitetes urnak, hogy holnap Bánk bánt fogjuk játszani.
Szép. — És aztán?
... De tekitetes ur nincs Bánk bánnak diszmagyar ruhája.
S mi közöm ahoz?
Akkor nem megy a darab.
Az már más. Akkor magának az én diszmagyar ruhám kellene.
Eltetszett találni.
Meglesz. — Mikor próbálnak?

Ma délután, mert holnap diszitenünk kell a szint, t. i. a színpadot.

Ott leszek.
Ebéd után már két megyei hajdu elhozta az alispán ur káldját kalpagját és diszmagyarját, később maga is megjelent. Probánk épen javában folyt. Az alispán megnézett mindent s végre magához intett.

Ipsé. Jól megy minden, de hol vannak a butorok?

?... Nem feleltem. Magam is csaknem kérdő-jellé váltam.

Nincs?
Holnap jöjjön a lakásomra, ott lesz négy hajdu, butoraim közül válogassa ki a szükségesekeket s hozassa el, mert nem engedhetem meg, hogy Magyarország bánja holmi szedett-vedett butorzatú szobában jelenjék meg. Érti?

Hja! Nem ugy van most, mint volt régen.

Ma, ha színészek érkeznek valahová, ünnep van akkor. A feldisztított vasuti állomások peronján lelkes ifjuság várja őket. Virágosóval fogadják hírnevesebb művészeinket. A primadonnák, hősnők kocsijából kifogják a lovakat s éljenzések között az ifjuság vonja be az ünnepes szint öltött városba.

Hajdan talni ékszerek ragyogtak s ma a valódiak alatt görnyedeznek művésznőink.

Hja! gyerekek igyunk, nem ugy van most mint volt régen.

Míg a poharak viláman csengtek, elbeszélő művésznők egy könyvet morzsolzt szét.

Ki tudja miért?

Hargitay.

E fontosabb pontokban ismertette az iparfelügyelőség teendőinek kiválóbb jogkörét, tettem azért, hogy tájékoztatva az iparos osztály tagjait, alkalmat adjak megismerésére annak, hogy ha valamiben baja van, hová forduljon s hol keressen arra orvoslást.

Iparfelügyelőnk a legnagyobb készséggel áll azok rendelkezésére, a kik hozzá fordulnak, amit tenni, hogy el ne mulasszon senki, talán mondanom is felesleges.

Virgula.

Karcolatok.

— Innen, onnan, mindenünnen. —

Tél van.

A zuzmára rászállott a fák ágaira s olyan vastagokká tette a telegráf s telefon drótokat, mintha nem is hír szolgálatra, hanem teherszállításra volna hivatva.

A világ fehér színbe öltözött, ami igen szép ellentét fekete — lelkületével.

*

Hát teszem is föl, minő fekete lelkének kell lenni azoknak, a pécsi borkereskedőknek, a kik pancsolt borokkal árasztották el az országot.

Szüretelték a pinczékben s eladják olcsón s megitta a magyar — méreg drágán,

Sokat is fizetett érte, mérget is ivott.

Nos, hát akkor talán nem is lehet valami nagy panasz.

Ugy is — sok a magyar. Hát csak hadd pusztuljon.

*

Budapesten is furcsa dolgok történnek. Hétfőn délelőttől éjfélig tomboltak, kiabáltak a tisztelt honatyák.

Jó, jó. Hát hiszen tudjuk mi, hogy meg kell a maga mulatságának lenni mindenkinek, de hát jó urak, az ily nemes mulatságot legalább is nem illik a — nemzetetl fizettetni!

*

A héten megint rossz napok volt a — városatyáknak.

Egy pár állás volt üresedésben s a pályázók egymásnak adták a kilincseket.

Hát bizony baj, hogy még mindig ki kell a hivatalt talpálni.

Ideje volna az ilyen törvényt, mely erre utat enged — szépen szegre akasztani.

*

Nagy szerencséje van a mi színigazgatóknak. A társulata helyett a „mozgó fényképekkel” csinál magának — telt bugyillást.

A fényképészet tehát művészet a színigazgató kezei között is.

Vidéki rövid hírek.

— **Rövid hírek.** Főszolgabíróból egyetemi tanár. A szarvasi járás — (Békésmegye) főszolgabíráját Krecsmanik János dr. a király a tudomány egyetemre a keleti nyelvek rendes tanárává nevezte ki. — Gyilkosságok: Budán Nickl Jenő nevű kereskedő segéd, a miért Major Ferencz nevű csipészlegény öt arczni ütötte, késével leszúrta. Major szörnyet halt, Nickl Jenőt elfogták. — Zsadányban a dobai pusztán Kiss János szolgalegény önvédelemből leszúrta szolgatársát. — Szerém-megyében Riviczán Csirics Rajkó nevű parasztot két fia, a mostohájuk biztatására agyon verte, a gyilkosokat elfogták. — V é r e s c s a l á d i d r á m a. H. Sámsonban rémes gyilkosság történt. Kiss Gábor gépész vad állatiassággal meggyilkolta fiatal feleségét.

HÍREK.

November végén.

A vénasszonyok nyarának egy-egy elkésett sűgára zuzmarás fák ágain török meg.

Szürke, lomha felegek úsznak a láthatáron s néha hulldogál az őszi eső is, egyhanguan kopogván vastag cseppjeivel az ablaktáblákon.

A csillagok alatt unalmas zaj hallatszik a földre. Varjak serege kóvályog oda fönt s onnan birdetik a pusztulást, az elenyészést.

Várjuk a mindent betakaró hólepel megérkezését is, a mikor aludni tér a természet, hogy új erőt vegyen a jövő feltámadáshoz.

Oh, jaj! Milyen messze van még az új tavasz! Milyen sokan nem láthatják meg az első ibolya fakadást!

Örökké búcsúznunk kell a szép természettől, úgy fáj a válás, mert hiszen nagyon jól esik a mi szemeinkkel nézni a napot....

Beállottak a hosszú téli esték.

Korán felgyúlnak a szobák lámpái s korán beszorulnak a kályha enyhe melege mellé, ... de hát azok mit éreznek, a kik nem gyűntanak világot, a kik nem gerjesztenek hideg kályhákban barátságos tüzet, mert ezeknek helyét a sötét nyomor foglalja el.

Bizonyára nagyon jó az, ha a nélkülözés tudata nélkül üdvözölheti valaki a szigorú telet s bizonyára szívet facsaró tudat az, ha tavasz nyíltáig nincs más vendége a sívár otthonnak, mint a nélkülözés.

Sápadt arcu, fénytelen szemű, rongyos alakok tűnedeznek fel az utcákon. Kérni akarnak, egy pár krajczárt. Fáznak, éheznek. A fa és kenyér drága s csak pénzért adják azt.

Oh, de sok szemben fog megfagyni a köny, az éhségtől a nyomorúságtól.

Ti gazdagok, kiket a jóságos Isten áldásaival árasztott el ingyenvaló kegyelméből, ne feledjétek nyomorban sanyalódó embertársaitokat.

Adjatok szívesen alamizsnát; gyakoroljátok az Irás szerinti jótékonyt, boldogítsátok sziveiteket azzal a tudattal, hogy jót tettetek embertársaitokkal...

Higgyétek el, a legnagyobb öröm, a legnagyobb boldogság mást — boldogítani.

Némó.

— **Istenitisztelek.** Vasárnap, nov. 27-én az ev. ref. templomokban az istenitisztelek a következő rendben tartanak: nagytemplomban: Fehér Gyula s. lelkész; kistemplomban: Csütör Albert s. lelkész; új templomban: Mitrovits Gyula lelkész; ispotály templomban: K. Tóth Kálmán lelkész; szegényház: Hajdu Zsigmond. — Mindenütt 1-ső adventi urvacsozások.

— **Városi közgyűlés.** Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának bizottsági közgyűlése e hó 24. és 25-ik napján tartott meg, a tagok élénk érdeklődése mellett. A gyűlés minden érdekessége mellett nem volt zajos, történetek ugyan kisebb-nagyobb viták, de azok mindenike a tárgyilagosság határa között mozgott. A polgármesteri jelentés tudomásul vétele után letárgyalták az átiratokat, megalakították az esküdttörzsesség tagjait összehívó bizottságokat. Élénkebb vita fejlődött ki a lovassági lakatya céljaira megveendő szükséges területek tanácsai előterjesztéséről, de ez is dr. Freund J. támadása és indítványának elejtésével és a tanács előterjesztésének győzelmével végződött. A sertés-vásártér bővítéséhez szükséges területeknek megszerzése tárgyában eszközöndő névszerinti szavazás a decz. 7-én tartandó közgyűlésre marad. A közgazgatási bizottságba beválasztottak: dr. Kola János, Nemes Kálmán, Márk Endre, Pálffy Gábor, Zádor Lajos és dr. Popper Alajos. Megválasztotta a közgyűlés 3 évre a központi választmány tagjait is, ugy szintén az igazoló vál. és bíráló biz. tagjait. Az első nap utolsó tárgya a rendőrfogalmazó és egy rendőrbiztos megválasztása volt. Rendőrfogalmazóvá ifj. Orosz Lászlót, rendőrbiztosá Dobos József csendőrmestert választották meg. A közgyűlés 2-ik napja is élénk érdeklődés mellett folyt le, azonban minden lényegesebb és nagyobb vita nélkül, jóformán csak tudomásul vették a tanács előterjesztéseit. Harangi, a folytonos közbeszóló, szellemes (?) közbeszólása miatt rendreutasítást is nyert. A színház ügyében beadott indítvány idézett elő nagy vitát, ami azonban az indítványozó teljes megbuktatásával végződött, mert csak egymaga szavazott indítványa elfogadása mellett. A többi tárgy gyors egymásutánban nyert elintéztet. A közgyűlés délután fél 2 órakor az elnöklő főispán elítélésével véget ért.

— **A kir. tábla új elnökének beiktatása.** Bernáth Elemér kir. táblai elnököt e hó 22-én iktatták be hivatalába. Az ünnepélyes aktuson városunk notabilitásai közül jelen voltak: Kiss Áron ev. ref. és Wolaffka Nándor róm. kath. püspök, gróf Dégenfeld József főispán, Simonffy Imre polgármester, Komlóssy Arthur v. főjegyző, Veszprémy Zoltán m. főjegyző, Dobieckzy Sándor üzletvezető, Vecsey Imre tanácsnok, Ábrahám László tiszt. főügyész, Iggyártó Sándor törv. elnök, Márk Endre, Pongrácz Jenő kir. főügyész stb. A beiktatás a táblai épület tanácstermében ment végbe a táblai hivatalnokok jelenlétében. Innen a „Bika” dísztermébe vonultak bankettre, ahol számos pohárköszöntőben éltették az ünnepelt főfűt.

— **Szathmáry Zoltán szerkesztő.** Örömmel adunk hírt arról a kitüntetésről, mely a mi hirlapiró társunkat — Szathmáry Zoltánt érte az által, hogy a vidéki lapok egyik tekintélyes hirlapjának, — a „Szabadság”-nak szerkesztője lett. A jól megérdemelt munkás ember szorgalma és kitartó igyekezete lett benne ezáltal megjutalmazva. Kitartást kívánunk a nagy munkában továbbra is. Gratulálunk.

— **Felhívás.** Ó császári és apostoli Királyi Felségének a folyó évi augusztus hó 18-ikán kelt legfelsőbb hadparancsa szerint legmagasabb uralkodásának 50 éves emlékünnepe alkalmából alapított „jubilumi emlékérmék” kiosztása f. évi december hó 2-án fog eszközöltetni. Felhívtnak ennél fogva a város területén tartózkodó összes igényjogosult tartálékosok, népfelkelők, valamint azon végelbocsátottak is, kik okmányaik előmutatása mellett a jubileumi emlékérmére való igényüket bejelentették, hogy folyó évi december hó 2-án érmeik átvétele végett a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál (Hungária palota II. emelet 16. számú szobában) Vetéssy Béla rendőrfogalmazónál jelenjenek meg. Az igényjogosult közös és honvéd tartálékosok, valamint a népfelkelők személyazonosságuk igazolására katonai, illetve honvéd és népfelkelő könyveiket tartoznak magukkal hozni. — Debreczen, 1898. évi november hó 17-én A városi tanács.

— **Értesítés.** A jubileumi érmék megérkeztek s azoknak kiszolgáltatása a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya által folyó hó 28-ikán, azaz hétfőn a hivatalos órák alatt megkezdetik. Miről az érdekeltek annak határozott kijelentése mellett értesítetnek, hogy az előre kiszolgáltatott érmeiket december hó 2-ika előtt elvesztés terhe alatt viselni tilos; s végre nagyon kívánatos lenne, hogy a több ezer példányba megérkezett érmék kerüli összetörölés elkerülése végett az érem átvétele alkalmával együtt megjelenő igényjogosultak egy-egy kezdőbetű névvel bírók együttesen jelenjenek, amennyiben az igényjogosultak nevei a, b, c, rendbe szedve, a könnyebb kiosztás eszközölésére végett minden betű más-más tisztviselő által fog kezeltetni és az átvétők az átvételt ugyanott sajátkező aláírásukkal is igazolni is kötelesek.

— **Hangverseny.** A Debreczeni Főiskolai „Zenekar” e hó 28-án a városi óra dísztermében

hangversenyt rendezett, melyen városunk intelligens közönsége igen szép számmal vett részt. A hangverseny műsorának minden egyes száma valódi műélvezetet szerzett. Különösen ki kell emelnünk Beethoven L. VI. vonós negyeseének előadását, mely érzelmi teljessége és precíz összjátéka által nagy hatást ért el. Bihari primicziális magyarjárnak eljátszása, mely gondos, nagy tanulmányt és technikai ügyességet is igényel, Pásztor Gyulának, a zenekar karmesterének fényesen sikerült. Csinos volt az A. I. b. r. Luja k. a. zongora játéka is, a ki a fenti számot ügyesen kísért. Kun Béla jeles poétánk alkalmi költeménye gyönyörű volt, zajos tapsokat aratott. A műsor I. részének utolsó száma a Szathmáry Árpád jeles színművésznőnk 3 felv. vigjátéka volt. A szellemes vigjáték, melynek előadásában az előadó művész önmagát multa felül, folyton derült hangulatban tartotta a közönséget. A műsor II. részének első pontja Baics Izidor nyitánya volt, a mit a zenekar tagjai a szerző vezetés alatt adtak elő. Örömmel jelezük, hogy a fiatal zeneszerző e darabjával megmutatta, hogy nem a tucsat emberek közül való, a fényes siker buzdítsa többről-többré. Szathmáry Irma közönségünk kedvenc színművésznője a tőle megszokott kedvességgel szavalta el Vörösmarty „Szép Ilonka” című költeményét a Drumán János precíz zongora kísérete mellett. Kovács Kálmán ismert poétánk költeményeivel aratott zajos tapsokat.

Legutoljára emlékezem meg Mohácsy Jánosról, aki a zenekar elnöke. Pásztor Gyula mellett első helyen neki az érdeme, hogy ez a kör megalakult és ily szép eredményt ért el. Több ily élvezetes hangversenyt kérünk.

— **Uj rendőrfogalmazó.** Az e hó 24-én és folytatva tartott városi közgyűlésen a megüresedett rendőrfogalmazói állás betöltésével hatalmas tusa folyt le. A kandidáló bizottság a pályázók közül hármat és pedig: Dezső Lászlót, ifj. Orosz Lászlót és Keszler Gyulát jelölt. Egy óráig folyt a harcz, illetve a választás, melyből 65 szavazattal ifj. Orosz László került ki győztesen.

— **Nyilatkozat.** Vettük a következő nyilatkozatot, melynek az ügy érdekében készséggel adunk helyet: Nyilatkozta a Tudomására jutván annak, hogy a folyó hó 28-án megejtendő ipartestületi elnök-választás alkalmából sok iparos társam az én nevemet és mint elnök-jelöltet forgalomba hozta és azt az iparosok közt terjesztik, — ezennel kijelentem, hogy ez tudtom és akaratomon kívül történt és hogy én az elnöki állásra nemcsak hogy nem reflektálok, hanem ez alkalommal fel is kérem mindazon iparos társaimat, a kik a testület barátai, kik a testület létrehozása körül fáradoztak, hogy a közgyűlésen minél számosabban megjelenjen és az előkészítő bizottság által kijelölt Tóth Kálmán ur körül tömörüljön szíveskedjenek. — Debreczen, 1898. nov. 25.

Serli Ede.

— **Szerencsétlenül járt örmester.** A sport szenvedélyének talán áldozatául fog esni, vagy ha nem, egész életére meg fogja e hó 23-ikát emlegetni Kovács honvédörmester. Nevezett ugyanis a nagytetemplom előtt saját vigyázatlansága folytán, a mint biciklikjén gyorsan hajtattott két kocsit közé került. Az egyik kocsiiban levő ló hozzá rugott s ez által Kovács a másik kocsis alá került, mely keresztlá is hajtott rajta, nem tudván a gazda lovat visszahajtani. A lórugas, felbukás és a kocsi kerekai oly súlyos külső és belső sérüléseket ejtettek rajta, hogy most élet és halál közt lebeg a szerencsétlenül áldozat a honvéd korházban, a hová gyógykezelés végett szállították.

— **Véres zendülés Uj-Fehértón.** A csütörtökön tartott országos vásáron több vidéki vásáros összeszólalkozott a helypénzszedőkkel. Az összeszólalkozás tetlegességgé fajult, a minek vége véres veredések lett, úgy annyira, hogy a kivonult csendőrség kénytelen volt fegyverét is használni. A csendőrök a tömeg közé löttek, két ember azonnal meghalt, többen pedig súlyosan megsebesültek. A nyíregyházi törvényszék vizsgálóbírója tegnapelőtt már megkezdte a vizsgálatot, mely kifogja deríteni, hogy kik voltak a véres zendülés okozói.

— **A Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrények** ez évben oly nagyszerű tökéletesítéssel mentek keresztül, hogy valamennyi szülő, mind egy, ha már birtokában vannak egy kőépítőszekrénynek, vagy sem, hozassa meg tőstent az új gazdagon illusztrált kőépítőszekrény-árjegyzéket, hogy ugy a felette fontos újítást, valamint az új „Horgony” cztársasjátékokat megismerjék. Egyszerűen egy levelező-lapon keressük meg Richter F. Ad. és társát, Bécsben, I. Operngasse 16, a mire a szinompás árjegyzék azonnal ingyen és bérmentesen beküldetik. Bevásárlás alkalmával saját érdekünkben minden egyes kőépítőszekrény „Horgony” gyárjegy nélkül, mint nem valódi visszaütésitendő.

— **Áron Miksa** szesz-, ser- és bornagykereskedésének irodáját f. évi november 8-tól fogva Simonffy (Kis-uj) utcza 14. számú saját házába teszi át. Bejára: Széchenyi-utca 13. szám alatt is.

— **Rövid hírek.** Lopás. Szerdán délután Schwarcz József kereskedőtől az üzlet elé kirakott vászonnemek közül, egy élelmes tolvaj 15 csomagot elemelt. — Dalestély. A debreczeni iparos ifjuság önképző-köre f. évi decz. hó 4-én a „Bika” szálloda dísztermében tombolával egybekötött táncestélyt rendez. — Megégett kis leány. A F. Józsa Mészáros Józsefné petroleumot akart tölteni az égő lámpába, a töltés közben azonban a petroleum meggyuladt és a mellette áldogáló 13 éves leánykájára ömlött, a ki borzasztó módon üsszeégett. Felgyógyulásához nincs remény.

Irodalom és művészet.

— **Előfizetési felhívás.** Szathmáry Zoltán a „Szabadság” című politikai napilap felelős szerkesztője „Dolorosa” czim alatt az eddig irt és a lapokban megjelent tárczáiból egy kötetet adott ki. A kötetre a következő előfizetési felhívást bocsátotta ki: „D o l o r o s a” Irta: Szathmáry Zoltán. — Egyszerű: igénytelen, de bizonyára nem ösmeretlen névvel lépek a nyilvánosság elé,

Tíz év óta járom a vidéki ujságírás utait s ez alatt az idő alatt több száz novellát, tárczát irtam meg, melyek bejárták a vidék összes előkelő lapjait s több közülük megjelent a fővárosi lapok hasábjain. E tárcza elbeszélések legjavát válogattam ki most sajtó alá Ujévkor megjelenő kötetem számára. Kisebbszben ezekből, de jobbra uj, még sehol meg nem jelent írásaimból fog állani a „Dolorosa” című elbeszélés kötetem, melyet a karácsonyi könyvpiac egyik legelőkelőbb kiállítású productumának tervezek. Finom merített papíron, francia foliáns alakban tíz ivre terjedő kötetemhez Nagy Endre író társam, ki az ecsettel is feltűnő sikereket ért már el, rajzol czimképeket. E kötetre bocsátom most ki az előfizetési felhívást, nem feltűnési viselkedéssel, tíz évi munkásságom gyümölcsét látom benne. E könyv ára 1 frt. Előfizetheti a gyűjtőveken s postán egyszerű postautalványon czímemre, a „Szabadság” szerkesztőségébe czímezve. Nagyvárad, 1898. november hó. Szathmáry Zoltán. — Az előfizetési felhívást ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

— **Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Tolnai Lajos,** Bartók Lajos, Endrődy Sándor, Rudnyánszky Gyula, Beniczky Bajza Lenke, K. Beniczky Irma, Palotai Csorba Ákos, Pécsi D. Anzelm. V. Gaál Karolin stb. stb. képezik azt az irógárdát, mely a multban a „Képes Családi Lapok” hasábjain szórakoztatta az olvasó közönséget s mely a jövő évben is közreműködik annak szerkesztésében. Karácsonyi ajándékkul K. Beniczky Irma érdekes regényét a „Vérbosszú”-t adja ingyen és bérmentve minden előfizetőjének. Ezenkívül mindazoknak, kik az egész évi 6 frtnyi előfizetési díjon felül még 80 kr. csomagolási és postaköltséget küldenek be, négy teljesen különálló regényt küld ajándékkul a kiadónál, mely mutatóványát ingyen küld (Budapest V., Vadász-utca 14. szám).

Színház.

Színházunk mult heti műsorának utolsó darabja a „Hadak útja” volt. Az előadást tekintettel arra, hogy Erzsébet napja volt, egy tabló előzte meg kegyeletes megemlékezésékként elhunyt Nagyasszonyunk, szeretett királynénk váratlan elvesztése felett.

A fekete posztóval bevont terem közepén emelkedett a ravatal, mely mellett magyar díszben állottak őrt a testőrök. A ravaltól balra fekete díszmagyarban térdre hullva látható valának közéletünk kimagasló alakjai; a jobboldalon gyászruhás nők térdeltek, a koporsóra pedig ráborulva zokogott hazánk nemtője. E kép látásának hatása alatt a közönség könnyelt szemekkel emlékezett meg a nagy királynéről. Pár perc múlva fellebbent a hátsó függöny és látni engedte a királyné megdicsoülését azok között, akik közül az egyik szabaddá tette az általa annyira szeretett magyar nemzetet, a másik meg kibékíté, nem is olyan régen az Atyát hű fiaival. E szép tabló méltó volt nagy királynénk emlékéhez, mert minden egyes alakja beszélte egész történetet mondott el egy röpké perc alatt. — A tabló sikerült összeállítása a Szathmáry Árpád érdeme, a kitől maga a gondolat is származott. Gratulálunk. Ezt követte a „Hadak útja”, mely darabban Kállay Lujza, Kaposi Józsa, Kiss Irén gondos játékaikkal, előbbi pedig gyönyörű dalaival aratott zajos sikert. Komjáthy, Bartha, Székely S., Sziklay átértett és művészi magaslattal álló alakításaikkal nyílt színen is többször zajos tapsokra tették magukat érdemessé. — Csak a baritonistánál nagy haladást tapasztaltunk, nemcsak szépen énekel, hanem elfogadhatóan is alakított. Legutoljára emlékezem meg a karszemélyzet egyik ügyes és kellemes hangú tagjáról, a ki ez estén nálunk először lépett fel önálló és nagyobb szerepben. Makray Dénes volt a vállalkozó, aki Rubos helyett pupos Mihókot személyesíté, meg kell vallanunk — s ezt őszinte örömmel tesszük — igen szép sikerrel. Különösen a harmadik felvonásban levő jelenetét játszotta meg ügyesen, a miért nyílt színen is tapsot kapott. Szívesen látnók e törekvő ifjut hasonló szerepekben többször is.

Vasárnap d. u. „1000 év” ment zsufolt ház előtt és sikerült előadásban. Este Géczy új darabja „A fekete rigó” került színpadra. Lapunk tere nem engedi hogy magával a darabban, hatásos, mulatságos jelenete a néző figyelmét minden perczen lekötik, foglalkoztatják — hosszasan foglalkozzunk. A czimszerepben R. S e r f ő z y Zs. ért el fényes sikert, sikerült maszkja, kedves és művészi játéka, kellemesen csengő hangján elcsicscsergett dalai zajos tapsokra ragadták a közönséget. A darabban levő drámai szerep Fáy kezében volt, aki gondos alakításban, helyes felfogással játszotta meg azt. F. Csiga h á z y E. a szerető édesanya szerepében tűnt ki. Kiss Irén Zsólyominé szerepében volt utólrhetetlen. Székely S. kabinet alakításán megilátszott a rutinirt színész gondos tanulmánya, különösen II. felv. nagy jelenetében. Rubos Á. a kisbíró szerepében művészi játékaival és az utolsó felvonásban dalolt kupléival érdemelte ki a közönség zajos tapsait. Bartha a betyke gazdag szerepéből teremtett kabinet alakítást. Szentés diskrot mókáival,

Százezrei a
családoknak iszzák
előszeretettel
naponta a

Kathreiner-féle Kneipp-malátakávé.

Mentes a babkávénak egészségre ártalmas alkotórészeitől. Egyedül a Kathreiner-féle malátakávé az, mely annak illatát és kedvelt ízét magában foglalja. A Kathreiner-féle malátakávé étvágygerjesztő, könnyen emészthető, évek során át felfedezték és gyermekekre nézve egyaránt hasznosnak bizonyult. Legkifünőbb pótléka a babkávénak, valamint ajánlásra legmértőbb vegyülete is annak. Tekintettel az egészségre és iktatókosságra, a valódi Kathreiner-nek többé egy háztartásból sem szabad hiányoznia.

Óvás az értéktelen utánzatoktól.

Mindenféle
TENGERI HALAK
olajban és kocsonyázva
kaphatók

BÉKÉS EMIL

fűszer-, csemege-, czúrkorka- és déli-
gyümölcs-üzletében,
DEBRECZENBEN, PIACZ-UTCZA 42.
Biedermann-palota.
(450.) 2—2.

Nem kell eldobni a viselt ruhákat,
mert én ezeket úgy ki tudom javítani és
tisztítani olcsó árak mellett, hogy azokat ki-
menőnek is lehet használni. Elfogadok min-
den ruhaneműt, átalakítani olcsó áron.

Roznai Ignác

(446) 2—6. Piacz-utca 66. sz.

KONTSEK GÉZA

Debreczen, Kossuth-(Czegléd)-utca,

fűszer-, csemege- és
borkereskedés,
gazdasági-, konyhakerti- és erfurti
virág-magvak nagyban és kicsinyben.

Ajánlja az idényre dúsan
felszerelt raktárát, kitűnő
fűszer-árúkat, finom dessert
czúrkorkákat, friss déli gyümöl-
csöket, páczolt és olajban
conservált halakat, kiváló finom
teákat és angol rumokat, tea-
süteményt. Az „Országos köz-
ponti minta pincze” borait
eredeti töltésben.

Új fűszer árjegyzék megjelent s kívánatra
küldetik.

Dr. Lahmann-féle

alsóruha

Orvosi tekintélyek által ajánlott és régen jónak
elősmert alsóing, mosásban nem megy össze, nem
bolyhosodik fel és hosszú évi viselés után kiváló
tartóssága mellett áthatatlan és selyempuha is ma-
rad. Legkellemesebb viselet minden évszakban.
Egyedül engedélyezett gyár:
Heinzelmann H., Bregenz (Vorarlberg)
Útastások és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

(453.) 1—5.

DUNLOP PNEUMATIC

(128.) 10—26.

Hatóságilag engedélyezett

VÉGKIÁRÚSÍTÁS.

Visszavonhatatlanul az üzlet teljes felosztása miatt
a raktáron levő női és úri divat szövetek, függönyök, szőnyegek,
paplanok, vásznak, kész fehérneműek, Velesek, Cretonok, asztalneműek,
óriási választék kötényekben, nyakkendők, esernyők, zsebkendők és
mindenféle divat árúk

a beszerzési áron alul adatnak el.

Minden vásárlás csak félárba kerül, ezen rendkívüli kedvező alkalmat
nem lehet eléggé ajánlani az érdeklődők figyelmébe.

Tisztelettel

Besenczky Kálmán,

(434.) 4—6.

a „Bika” szállodával szemben.

Ifj. PÁJER JÓZSEF

ÜVEG-, PORCELLÁN-, LÁMPA- ÉS KONYHA BERENDEZÉSI
NAGY RAKTÁRA
Debreczenben.

Üzlethelyiség: Főpiacz, Kossuth-utca sarkán.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint a vidéki nagyérdemű közönség becses
tudomására hozni, hogy az idény beálltával dúsan összeállított lámpa-raktárt
rendeztem be.

Tartok raktáron minden jó hírnevű gyártmányú álló- és függőlám-
pákat a legjobb égőkkel ellátva, egész gyári áron, ugymint Ditmár-féle nap-,
kometten baku-, dupla- és 30—40 gyertya lángu meteor-égőkkel,
melyeket eladás előtt mind kipróbálva szolgállok.

Tartok raktáron igen finom szövésű kanóczoikat, lámpa-ollókat,
lámpaüveg-keféket, petroleum kannákat s minden egyes lámpa-
részeket.

Ajánlom továbbá gazdagon berendezett raktáramat, u. m.: ét-, thea-,
kávé-, moca-, mosdó- és üveg-készletet olasz, francia, angol s több
hazai kivitelben igen jutányos áron.

Berndorfi evőeszközöket, dísz tárgyakat, úgy china-ezüst,
mint alpaccában árjegyzék szerint, továbbá: csont- és fanyelű asztali-
és dessert-késeket, mosdó-asztalokat minden kivitelben.

Szobadíszítéshez nagyválasztékban szolgálhatok majolika- és terra-
kotta-vázákat és korsókat, ugyszint faldíszeket és szobrokat
minden nagyságban.

Ajánlom továbbá az abaujmegyei majolikagyár szépkivitelű árúk bizomanyi
raktárát, a mely gyártmányból dúsan el vagyok látva. — Konyha berendezéshez
minden ahhoz való kellékekkel a legolcsóbb árak mellett szolgállok.

Menyasszonyi kelengye bevásárlásnál százalékos enged-
ményezék; vidékre csomagolást, ládát nem számítok.

Vidéki megrendelésekre a csomagolásnál a legnagyobb gond fordítatik, az
úton történendő esetleges kárért felelősséget vállalkozok.

A nagyérdemű közönség szíves bizalmát kérve

maradok kiváló tisztelettel

ifj. Pájer József.

(6—6)

MINDEN SORSJEGY
MIND A 6 HUZÁSRA JÁTSZIK

ÖSSZEHOZÁS
HÚZÁS
JÁTÉKA

ANYEREMÉNYTÁRGYAKAT
KIVÁNTATRA ZÖLÖVÖNÁSSAL
KÉSZPÉNZBEN VISSZAVÁRA
ROJJA A VALLALAT. 99000

100.000
KORONA
ERT.

5 a 20.000
KORONA STB. STB.

EGY SORSJEGY ÁRA 1 KORONA

Húzás már 1899. január hó 4-dikén.
Sorsjegyeket ajánl:
a Takarékpénztár és hitelintézet r. társ. és Katz Jakab.